

Retailjaar 2014: Iconen verdwijnen uit het straatbeeld

24-12-2014 00:00

Wat gebeurde er afgelopen jaar in retailland? RetailNews blikt terug op 2014, aan de hand van zes nieuwsonderwerpen. Vandaag: Iconen die uit het straatbeeld verdwenen.

Na twee opeenvolgende jaren met een [recordaantal aantal retailers](#) die hun zaak aan de wilgen hingen, signaleert het CBS eindelijk een constante daling in het aantal faillissementen. Alleen de maand april scoorde dit jaar hoger dan in 2013 als het gaat om het aantal uitgesproken faillissementen. Dat duidt op het wegebben van de economische crisis, aldus het statistiekenbureau. Voor een aantal bekende namen in het straatbeeld hielden de moeilijkheden toch te lang aan, zoals voor Halfords.

De winkelketen was sinds 1973 in ons land actief en had circa honderd eigen filialen en 28 franchisevestigingen. Begin oktober werd het faillissement uitgesproken en een doorstart was volgens de curatoren [definitief van de baan](#). De franchisenemers maken zich echter inmiddels op voor een [tweede poging](#). Ze nemen zeventien winkels over uit de failliete boedel en nemen van negen vestigingen de voorraden over.

Volgens retailkenners is het wijs om een andere positionering te kiezen. Het profiel waarmee de voormalige dochteronderneming van Macintosh balanceerde tussen fietsen en automotive biedt namelijk geen potentie om structureel winstgevend te worden. Dat zijn [aparte werelden](#) met twee typen klanten met verschillende behoeften, aldus Ton Bos.

Om een bankroet voor te zijn, besloot [Maison de Bonneterie](#) afgelopen jaar zijn modehuizen in Den Haag en Amsterdam te sluiten. 'Door de te lang aanhoudende recessie in de detailhandel is het economisch niet langer verantwoord de winkelactiviteiten voort te zetten', aldus het luxe warenhuis. Daarmee viel het doek voor een winkelketen met een historie die tot 125 jaar teruggaat. Fashionretailer H&M betreft beide monumentale panden en maakt er [flagshipstores](#) met 'internationale allure' van met een luxueuze inrichting. "De markante gebouwen vormen een mooie plek waar H&M haar spectaculaire toekomstplannen kan realiseren", aldus Bonneterie-directeur Willem Koster.

Met meer dan driehonderd vestigingen, activiteiten in vijftig landen en vijftienhonderd werknemers is modehuisketen Mexx eveneens een icoon te noemen. In tegenstelling tot Maison de Bonneterie zoekt de fashionretailer de oplossing voor zijn problemen echter lange tijd in twijfelachtige lapmiddelen, zoals het [sluiten van zijn webshop](#). "We gaan 'nee' zeggen tegen plannen die geen waarde toevoegen", verklaarde chieft creative officer Julia Hansen die stap.

Of een doorstart van het [onlangs failliet verklaarde](#) modeconcern waarde toevoegt aan het Nederlandse straatbeeld is volgens hoogleraar e-commerce Cor Molenaar nog maar [de vraag](#). Een speler uit het middensegment als Mexx laveert namelijk teveel tussen voordelige en luxe artikelen. Het assortiment is niet luxe genoeg om een serieus antwoord te hebben op de highend toppers, terwijl de winkelpanden te duur zijn om het prijswaapen in te zetten. Daarnaast zijn consumenten alleen nog bereid om hun portemonnee voor de dag te halen als ze hun identiteit kunnen ontlenen aan een product. "Mensen besparen op de spullen van HEMA, Mexx en dure vakanties om toch die iPad of iPhone aan te kunnen schaffen."

Het [middensegment](#) in de fashionbranche is volgens de Rabobank voorlopig nog niet uit de moeilijkheden. De concurrentie woedt hier hevig en het onderlinge onderscheidend vermogen is gering. Fashionretailers moeten een positie kiezen, aldus de bank. Consumenten nemen daarnaast geen genoegen meer met retailers niet meer vernieuwen en geen toegevoegde waarde bieden.

Dat heeft onder meer te maken met het feit dat het winkellandschap een [verdringingsmarkt](#) is geworden, aldus merkenstrateeg Paul Moers. Er is volgens hem nog 'te veel brandhout' in de detailhandel. "In een gelijkblijvende markt is het jij of de ander die kopje onder gaat."

Kopje onder gaan is ook wat Free Record Shop overkwam. [Twee keer zelfs](#). Na de laatste keer nam ramszjaakketen [Boekenvoordeel](#) de activa over van het voormalige imperium van Hans Breukhoven (die daardoor '[de onderkant van de hel heeft gezien](#)') en integreerde het assortiment in shop-in-shops. In een tijdperk waarin consumenten voor de aankoop van muziek en films niet meer van de bank hoeven opstaan is het voor een retailer onmogelijk om nog te draaien '[op enkel schijfjes](#)'.

De gevolgen van veranderend consumentengedrag en de opkomst van online aanbieders werden afgelopen jaar ook pijnlijk duidelijk bij boekwinkelketen Polare. Een tweede overeenkomst met Free Record Shop: investeringsmaatschappij ProCures was er de baas. Polare ontstond in 2013 uit een fusie van boekwinkelformules De Slegte en Selexyz. Krap een halfjaar later volgde het [faillissement](#). Daarbij sneuvelde ook [het ego](#) van eigenaar Paul Dumas. "Ik ben een soort metafoor geworden voor niet-gewenste veranderingen", zei hij in een terugblik op de situatie.

Dumas zoekt de oorzaak van het bankroet in 'het gigantische omzetverlies' van de boekenbranche. Ook het mislopen van sleutelgeld doordat Polare de winkelpanden maar niet kwijtraakte en de inperking van de betalingstermijn door boekendistributeur CB speelden mee. Ondanks dat ProCures [alleen geleend geld](#) in de Polare stak, valt Dumas en de geldschieter niets te verwijten, aldus de [curator](#). "Ik kan niet zeggen dat hem iets kwalijk te nemen valt of dat hij voor het faillissement verantwoordelijk kan worden gehouden", concludeerde Kees van de Meent na onderzoek naar de gang van zaken rond de ondergang van de keten. Door onder meer crowdfunding en hulp van retailorganisatie Euretco zijn zestien van de 21 winkels gered.

Daarmee is een stap gezet in de richting van de grote sanering die volgens directeur Fabian Paagman van de gelijknamige boekhandel nodig is voor de boekenbranche. Een [grote shake-out](#) waarbij de rotte appels verdwijnen is een absolute voorwaarde om de branche weer gezond te krijgen, stelt hij. "De marges van boekhandels zijn al jaren flinterdun."

Eerder in deze serie:

[Retailjaar 2014: De landing van Amazon](#)

[Retailjaar 2014: Winkelketens in een nieuw jasje](#)